

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Orbitas

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Orbitas.

DEFINITIO: ET ETYMOL.

O rbitas, Græce *ὄρβιτα*, *ὄρβιτος*, & *ὄρβιτος*, ὄρβιτος, orbus dicitur. Hebr. *Schehol*, à verbo *Seachal*, orbus fuit, priuatus est liberis. Hinc *ἐκλύτω* spolio, orbo, *ἐκλύτω* spoliū, *ἐκλύτω* exuuiū. Orbus vero proprie dicitur is, qui lumen oculorum amisit, quasi amissis orbitibus propter rotunditatem oculorum. Hinc per metaphoram orbitibus dicitur, quicunque aliqua re chara priuati sunt, quasi oculis priuati. Hinc etiam orbo verbum, id est, priuatus: & orbatas, priuatus: & orbitas siue orbitudo, quæ est illa qualitas patrum post amissos liberos, vel filiorum post amissos patres. Hinc etiam orbe facio, hoc est, orbitatem alicui indico, & orbū liberis facio, vnde orbifico & orbificus deducuntur. orbem Latini circulum orbiculum parū circulum dicunt. Mundum quæ à rotunditate orbem vocant. Item orbitas, tam, hoc est, circularis Varro: *Ut sphaera cali circa terram atque axem uoluntur motu orbito.* orbita vero est uestigium rotæ. A quo exorbito fit, hoc est, à recte dicendo, & quasi extra orbem tam co.

SENTENTIÆ PHILOSOPHICÆ.

Demoriente sine filiis. DIAL. CXXXI.

Francisci Petrarca.

D O I

Sine filiis morior. R. Eo alacrior mori debes, atque expeditior proficisci, nil post tergum linguens, quod te uellicet. Ille ingens morientium dolor cessat, ex commiseratione oriens deferendæ prolis, immaturæ præterit, & paterno præsidio indigentis, perque ætatem inopiamque consilii & iniuriis & casibus multis expositæ. D. Nati, quos optabam sperabamque superstitis, præcesserunt. R. Habes, ad quos ire cupias, non à quibus delectas abire, non exiguum solamen. D. Mors acerba, filiorum orbis ut moriar, cogit. R. Hoc si miserum centes, quid est, vel quod orbem mori cogat, vel uixisse coegerit? Cum vnde tibi filios eligas, ingenuorum iuuenum tanta sit copia, ea fortassis obsequentiore, & tui amantiore habiturus, quam quos tuo de sanguine genuisses, quod illos casu quodam, hoc certo iudicio quaesisti: Filii illi antequam noti, hi autem noti & dilecti & electi, antequam filii, itaque totum illi hoc naturæ, hi beneficium tuo impudent, quod filii tui sint, vnde fit, ut sepe hæc fuerit facta successio, cuius, non medio cre tantum patrimonium, sed summum imperium crederetur. Nosti, ut Iulius Cæsar prole carens sibi Augustum, ille Tiberium, pene inuitus quidem, ut post Nerua Vlpium Traianum, ille Ælium Adrianum, ut is rursus Antonium Pium, ille Marcum Aurelium, sibi filium fecit fecissetque ille alium quemcunque felicis, quam commodum genuisset, nulli commodum, cunctis incommodum, vnicum tantum patris infortunium, vnumque ex paucis Romani imperii probum ingens, atque aperitissimum argumentum, quanto ad optio sit felicior genitura, quod cum primi ex ordine diu ac feliciter imperassent, hic tantorum ueligiis ducum spretis iter deuium ingressus, breui & turpi non imperio, sed tyrannide, cum Rempub. fœdasset, misero quidem, sed igno sine procubuit, publicumque ludibrium in se vertit. Jam inde præterea ante hos longe secundum illud filium belli Punici, malleumque Carthaginis, Africani illius magni filius in decus gentis assumpterat hoc scilicet factum, ut quam urbem auus concusserat, hanc nepos eius euerteret, ut Florus ait historicus. Ex Æmilia in Corneliam familiam translatus, utriusque decus vltimum fateor, non minimum. Ex his vides, quod nec tibi, nec principi deesse filius potest, quodque est optimum: Bonis bona non desit electio: quæ si adit, talem tibi fortasse filium dabit, qualem non dedisset vxor, & votuum matrimonii effectum conugalibus expeditis vinculis inuenies, sic naturæ defectui lex prouidit. D. Quomodo nunc domui meæ disponam? orbus morior. R. Magnam vero pietatis, magnam laudis oblatam tibi (ne respuas) materiam, & quod filius forsitan ingratis, ac vel male cumulatis, & quoniam uterque mos est, in usus pessimos versuris, breuique omnia profuturis conferre decreueras, confer honestius, confer uilius, confer stabilius. Pergami quidam rex Attalus populū Romanum nec egentem certe, & Asiaticis profecto diuitiis compendium testamentum sibi heredem fecit. Ego tibi alium populū, quem instituas ostendam. Hinc te amicorum, hinc egentium turba circumstant, ex utraque tibi filios ad optare permittis: quorum alii te digressum dulci secum commemoratione detineant, alii te quo pergis, pia precum festinatione præueniant, utque hic & rogaueris, illic centuplicata reperias, fœtus uberrimum, certissimumque viaticum iter istud acturus. D. Morienti mihi nullus est filius. R. Quid si multi essent, an ex his, tibi seu custodem domus ac pecunie, quæ tua certe amplius non erit, eligeres? sed in prælio mortis Athletam ipsum quoque mortalem, seu denique comitem ad sepulchrum, vltra enim nec te tui quidem comitentur, nec Mercellum sui, breuis à seculo mortis ad sepulchrum via est. Quid refert, an hic solus iaceas, an ibi, frivole proflus & inepte caute filios optandi.

Nam si in illis, ut vulgo dicitur, seruari ac perpetuari tibi optabas, ipse quoque vulgarter fallebaris. Siquidem filiorum securitas profecto cetera, nec illustrare ipsa vixit, nec patrum potest nomen. At pertrata filiorum claritas, ut patrum per filios claros facit, sic parentes interdum viciniam claritatis obscurati, quasi inuoluntate sidera, quod nusquam inueniam quam in Iulii Cæsaris patre cognoscitur, quem postea quærens splendor fecit. Et ad summam: Quisquis in filio sui nominis reponit, rem perpetuam habilemque in suis incorruptibilibus rebus apud doctos pretii, acutis tamen contemnendam, sed non minus stus tum certius locandam in suis incorruptibilibus rebus in virtute propria, in rebus gestis, in literis D. sine auctoritate Non sunt, in quos tunc se spargant curæ, in te ueris commensuratio structio liberiorque digredere, te vnum respiciens, te non quam miser, & quam felix moriari, nec incertus moriari, te feræ sit addendum, vel felicitati detrahendum tunc, aliter pitudine, seu fortuna. Est enim aliter videtur, in quibus sententiam sum promior, ut magnis tamen incertis tunc, aliter sophis, filiorum euentibus immittitur paterna fiducia. Hinc lum bonum, quod in crastinum promittit, & pendet, ex alio si opinionem hanc admittimus, quid hinc sit intelligendum, nim nequit, quin multi felicis obituri fuerint, si hinc hinc sententiam.

Vide Filium, Mors, Parentes.

Ordo.

DEFINITIO ET ETYMOL.

O rdo, Græce *τάξις*, *τάξις*, & *τάξις*, ordio dicitur. Etymologiarum disparium que rerum sua cuique loca tribuuntur. *sec. Aug. de civ. Dei. lib. 19.*
Ordo ab ore dicitur, quod idem est, quod dispono, equum nuntio, cui cuique locus esse debeat. A quo ordo, dispositio, item, ordinarius in quo ordo seruatur, extra ordinem, extra ordinem: ordinare ad uerbum, hoc est, seruare ordinem.
Ordo facit est, & signaculum quoddam, in quo signum stas traditur ordinato ad officium. *sec. Magist. sent. 2. dist. 4. dist. 24.*

LOCI BIBLICI.

Ordo, pro disciplina Ecclesiastica, *Coloss. 2. 2.* Ordo seruandus, *1. Corin. 14. 2. 30. 31. 40.* Ordinis Ecclesiasticus Synodus Hierosolymitana, *Act. 15. 13.* Ordo politicus Romanus, *Roman. 13. 11.* *Petr. 2. 13.* *Tit. 2. 11.* Illum turbantem *Thess. 3. 6.*

SENTENTIÆ BIBLICÆ.

Omnia honeste & secundum ordinem fiant in Ecclesia. *1. ad Cor. 1. c. 14.*

PATRYM SENTENTIÆ.

Pueri ad sacros ordines nullatenus admittantur, nec res presbiterios cadant, quanto citius ascendere ad aliorum solent. *epist. ad Columb.*
Ne hi, qui ordinati sunt, pereant, prouideri debet, quales ordines: ut aspiciatur, si vita eorum continens in annis plurimum studium lectionis, si eleemosynæ amorem habuerint, & non.
Nullus debet ad alteri accedere, nisi cuius castitas, & integritas ministerium fuerit approbata. *ibid.*
Non loca vel ordines Deo nos proximos faciant: sed nos opera & bona ei coniungunt, aut mala distungunt. *idem epist. ad Anasl. 1. 1.*
Agnoscat vnusquisque ordinem suum, & quid de genitum seruet, quem suscipit, intelligat, & liberta eius suos, in eum dicitur, nec in eum quoque & habitum diceretur, ut eum ordinem professione conueniat, ne audiat dici se à Deo: Quia propter blasphematur nomen meum inter gentes. *Origines super Lucam 11. 17.*
Requiruntur in ordinando sacerdote præsentia populi, ut sciant omnes, & certi sint, quia ex omni populo prælatum erit, qui in omni virtute eminentior, ille eligatur ad sacerdotium, & habitantem populo, ne aliqua postmodum retractio cuiusque, ut qui scrupulus refideat. *idem, ibid.*

POETARYM DICTA.

Boetius Metro 6 lib. 1.

Sic quod præcipitur via
Certum deserat ordinem,
Latos non habet exitus.

Anonym.

Ordine seruato mundum seruatur, at illi